

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

3. De legibus, & Præceptis Hebræo populo in lege veteri datis, primùm
generatim, deinde speciatim.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

debo Deum. Daniel itidem: *Multi de his, qui dormiunt in terra pulvere, erigilabunt: alij in vitam eternam, alij in opprobrium, ut videant semper.* In Actis etiam Apostolorum Sadducæi perhibentur negasse resurrectionem mortuorum, quam ceteri Iudæorum credebant. Differentia itaque, quam inter vetus testamentum, & nouum Augustinus constituit, est, quod Moyses in lege à Deo data terrena bona proponebat, quibus incitaretur, ac moueretur populus ille ad eam custodiendam, & implendam: comminabaturque huius vitæ mala, quibus à legis contemptione auocaretur. Sub typis verò, vmbri, & figuris spiritalia, & æterna bona lex illa continebat. At in noua lege Christus nos excitat, ac mouet ad eam seruandam, promittendo planè, & apertè sine typis, & vmbri bona spiritalia, cælestia, & sempiterna.

Cap. III.

De Legibus, & Præceptis Hebræo populo in lege veteri datis, primum generalium, deinde speciatim.

Primo Queritur, Quot genera Præceptorum in veteri lege ad religionis, diuinique cultus ceremonias, ac ritus pertinuerint? S. Tho. 1.2. quæst. 101. art. 4. ea omnia præcepta reuocat, & contrahit ad quatuor. *Alia, inquit, sunt data præcepta de sacrificijs alia de Sacris, alia de Sacramentis, alia de obseruantijs.* Sacrificia appellat, quibus res aliqua ad eum apta Deo offerri videtur, in qua sacri aliquid fiebat. Sacramenta verò, quæ signa erant rei alicuius sacræ vt fuerunt circucisio, immolatio agni Paschalis, Vnctio, & consecratio Pontificis. Sacra, nominat ille, res vnctione, vel consecratione, sacræ, ac diuinis vsibus destinatas cuiusmodi res fuerunt tabernaculum, templum, altare, arca foederis, vasa, vestes Pontificum, vel Sacerdotum, dierum festorum celebritates. Obseruantias vocat ea, quæ in alijs rebus obseruabantur, vt erant cibi mundi ab immundis discreti, ieiunia Nazæorum, vota, & alia generis eiusdem. Sed sanè parui refert his, an illis nominibus hæc, & alia vocentur, modo intelligamus præcepta Cæremonialia dici, quæcumque ad religionem Deo debitam pertinebant. qualia erant sacrificia, & cetera, quæ actione aliqua res sacræ, id est, Diuinis vsibus deputatæ reddebantur, quarum alix ad personas, alix ad loca, alix ad dies certos, & tempora, alix ad vasa, & vestes, alix ad certas actiones recto ordine spectabant.

Secundo Queritur, An præcepta veteris legis ad sacræ Cæremontas pertinentia, rerum futurarum solum significationem continent, an verò etiam causam aliquam historicam, & literalem? Quidam censent; multorum præceptorum non fuisse causam aliquam literalem, sed tantum mysticam: ita vt Deus multa fieri iussit ob solum significationem rerum futurarum. At S. Thomas 1.2. quæst. 102. art. 2. docet in huiusmodi præceptis, & fuisse typos, & vmbas rerum futurarum, & etiam causam aliquam literalem, & historicam: nam idem est de his præceptis, quod de ceteris veteris testamenti historijs; at historiæ fuerunt res in illo vetere populo verè gestæ; & fuerunt vmbæ, & figuræ rerum futurarum. Ea item præcepta, præterquam quod da-

ta sunt ad res futuras adumbrandas, fuerunt etiam tradita ad Iudæorum populum in vero Dei cultu, & religione debita continentum. Præterea, quamuis aliquorum præceptorum lateat nos aliquando causa literalis, & historica; non continuo tamen inde efficitur, vt nulla sit. multa enim sunt, & sunt in natura, quorum causas, & rationes ignoramus. Quis enim neget, Circucisionem esse institutam tanquam signum, quo Iudæi à gentibus discernentur. Nam etiam si data sit tanquam typus quidam, & figura Baptismi, & tanquam signum, quo Hebræi fidem Christi venturi profiterentur: nihilominus tamè, quia Deus sibi Hebræorum populū delegerat, voluit pariter eos certo signo distingui & discerni tanquam milites ei ad militiâ obstrictos, & tanquam ciues in suum populū receptos, & adscriptos. Sic etiam voluit sibi sacrificia offerri de animalibus, quæ immolarentur, vt significaretur morte animalium homines sua peccata redimere: animalia enim pro peccatis macabantur, cum tamen homines ipsi peccando, non animalia, mortem mererentur. Sanguis igitur animalium fusus, typus erat, & figura sanguinis Christi fundèdi, & nihilominus erat quoque redemptio sanguinis peccatum hominum, qui fundi deberet, ni eum Deus pro sua bonitate cum animalium sanguine commutasset. Voluit etiam Deus, vt in templo mensa esset, in qua duodecim panes ponerentur, qui octauo quoque die renouarentur, vt nunquam deessent, nec tamen putrescerent, & ferebant duodecim illi panes, duodecim tribus Israelis; quas singulari sua prouidentia Deus alebat, & sustentabat, significabant quoque ciuibus, quo Leuitæ, & Sacerdotes Dei beneficio sustentabantur. Voluit, & in templo Arcam foederis collocari; tum vt in ea lex ipsa asseruaretur, tum vt esset veluti parata sedes, ex qua Angelus Dei nomine loqueretur. Idem quoque de ceteris diceodum, vt inferius explicabo.

Tertio Queritur, Quoniam veteris legis præcepta vocentur iudicialia? Ea omnia nimirum, quæ ad optimam Reipublicæ administrationem pertinebant. Res enim publica constat familijs, magistratibus, ducibus, & alijs priuatis hominibus tū liberis, tū seruis: constat etiã hominibus quibusdã Deo consecratis, & alijs profanis. Sunt & in ea aduena, externi, & peregrini, & incolæ, indigenæ. Oportuit namque de his omnibus præcepta dari, quibus, & familiæ gubernarentur, & Magistratus suo munere fungerentur, & priuatorum quisque in suo officio contineretur.

Quarto Queritur, An causa reddi possit, ob quã singula præcepta iudicialia tradita sint illi populo? Quidã arbitrantur, dictorū præceptorū nullã subesse causam historicam, & literalem, sed tantum typicam, siue mysticam. Nam multa, inquit, præcipiuntur in veteri testamèto, quæ, mystica significatione semota, videntur esse vilia, & ridiculâ in quibus vnum illud est: *Non alligabis os bonis seruantijs: vt taceam cetera.*

At enim S. Tho. 1.2. quæst. 104. art. 2. apertè docet, horum etiam præceptorum causam historicam minimè desuisse, tametsi ea non raro nos latere videatur. Nam præcepta fuerunt ad optimè eam Reipublicam gubernandam,

Leuit. 24.

Deut. 15.

ac proinde cum moribus illius gentis congruentia, ut singulatim postea docebo.

Quintò Quæritur; An iudicialia veteris legis præcepta ad certa quædam genera, & capita reuocari queant? Respondeo, posse ad quatuor, nempe ea quæ sequuntur. Etenim bona Reipublicæ administratio partim consistit in Principe, qui præest, cuius est non solum dominari, sed etiam iura reddere, leges dare, Magistratus instituire, imperare, prohibere, punire: Partim in Magistratibus, quorum est singulis ius dicere, lites componere, controuersias dirimere, in fontes animaduertere, innocentes absolueret: Partim in Ciuibus, ad quos pertinet, suo Principi, legibus, & Magistratibus parere, & cum cæteris ciuibus pacem, humanitatem, charitatem, beneuolentiam, cõcordiam seruare, & suæ familiæ benè præesse: Partim etiam in externis hominibus, cuiusmodi sunt aduenæ, & peregrini. Vnde in lege veteri sunt data præcepta de Rege, ac Principe, de Magistratibus, atque Iudicibus, de priuatis ciuibus, item de externis, nimirum aduenis, & peregrinis. Item de seruis, ac liberis hominibus, de filiis, de parentibus, de propinquis, & de cõtractibus ineundis.

Cap. III.

P R A E C E P T A

De Rege eligendo, & creando.

Primò Quæritur, Quanam fuerit prima, & antiqua gubernationis in Israelitico populo forma? Respondeo; nusquam præcepisse Deum populo suo, ut Regem eligeret & haberet: voluit potius per Iudices, & Sacerdotes, quàm per Reges Rempublicam Israeliticam administrari. Nouerat nimirum Deus, nimiam Regum potentiam facile in seuitiã verti, & Reges ipsos à suis Maioribus degenerare, & tyrannos euadere. Gubernauit igitur Deus populum à se electum, primum ductu Moysis, qui principio sine iudicibus, & Magistratibus volentem populum, ac Senatum ad consilia vocabat; eisdem iura reddebat. Postea focii sui tethro consilij, & monitis elegit septuaginta duos Seniores, ex singulis tribubus sex, qui leuiora negocia curarēt. Moysi successit Iosue populi dux, & Imperator. Deinde administrauit Deus eandem rem publicam opera, & ministerio Iudicum, hoc est, Gubernatorum; hi enim dicebantur Iudices, quod penes eos esse auctoritas, & potestas dicendi ius, & Reipublicam moderandi, sed non nisi iuxta ipsius legis datæ præscriptum: vnde eorum potestas nõ erat regia, & arbitraria, sed iuxta Moysis leges, & instituta. Diademate aut scepro, sicuti Reges nimirum utebantur: Hereditarij non erant, sed partim consilio, & auctoritate prudentum hominum creabantur, partim singulari Dei vocatiõne designati eligebantur: Bella suscipiebant, gerebant, ius dicebant, sed in omnibus Moysis legem sequebantur: tributa non imponebant, ut Reges; nihilque etiam, ut Reges, arbitrato suo iudicabant, sed omnia uti lex ipsa præscribit, decernebant, & idcirco i. Regum. 8. cum populus à Samuele Regem sibi flagitasset, ne Gentibus scilicet hac etiam in parte inferiores viderentur, dixit Deus Samueli: *Audi vocem populj in omnibus,*

quæ loquuntur tibi: non enim te abiecerunt, sed me, ne regnem super eos. Iudices enim Rempublicam administrabant ex præscripto legis diuinitus datæ, Reges verò nutu, & imperio suo.

Secundò quæritur, quæ esset ratio Reipublicæ administrandæ, qua per Iudices populus Israeliticus regebatur? Respondeo, eam fuisse mixtã ex Aristocratia, & Democratia: vnus quidem præficietur tanquam optimus, sed promiscuè ex populo, qui toti Reipublicæ præerat: at Monarcha, siue rex non erat, quia, ut dixi, non arbitrato suo, sed ex legis præscripto omnia facere debebat. Et quia isti Iudices electione populi, vel saltem eius consensu creabantur, eatenus erat quodammodo Democratia, qua ex populo aliqui præficiuntur, modò hi, modò illi. Et quia non nisi probi viri in Iudices eligebantur, ideo secundum eam partem erat quædam ratio Aristocratiz, qua boni ratione probitatis, & integritatis Reipublicæ præstant.

Tertiò Quæritur, quanam fuerint præcepta de Rege creando tradita? Nequaquam præcepit Deus uti Rex Hebræis præficeretur; constituit tamen, ut si quando illi more Gentium Regem sibi præficerent, eum diligenter cum octo, aut nouem conditionibus, quæ habentur Deuteronomij 17. Prima conditio ea fuit, ut non nisi Dei consilio, & nutu crearetur, nimirum, ne esset in populo seditio, dum Rex eligeretur. Secunda conditio: ut non externus, sed Hebræus rex constitueretur: ut scilicet hæc ratio Rex populum sibi subiectum diligeret, & vicissim diligeretur à populo, & ne ciues induceret ad alias leges, aliam uè religionem. Tertia conditio, ut cum regnum accepisset, non multiplicaret sibi equos, nec amplum equitatum compararet. Ita fiebat, ne esset bellorum amator, sed pacis, & quietis studiosus, & omnis prorsus ludæis tollebat occasio eundi in Aegyptum, vnde equi comparabantur. Quarta: ne multiplicaret sibi vxores; ne hæc videlicet occasione nimirum ille distraheretur à regni negocijs; & ne filios multiplicando, esset oneri populo. Quinta: ne auri argentique copiam sibi pararet, atque cumularet; id autem eò pertinebat, ne Rex populum expularet, si aurius esset, & lucri cupidus. Sexta: ut curaret sibi describi exemplar diuinæ legis quam castigatissimum, hoc est, ad exemplar eorum, qui erant legis periti, quales erant Sacerdotes & Leuitæ, ut sic ille assuesceret Deum suum timere, reuereri: ac disceret seruare omnia legis mandata, & quod rectum est, iudicare. Septima conditio: ut exemplar illud legis sic descriptum apud se haberet, & in eo legeret cunctis lux vitæ diebus; nempe, ut bene præstet, & Rempublicam administraret. Octaua: ne extolleret cor suum, hoc est, ne ciues sibi subditos contemneret, vexaret, opprimeret. Nona: ne vnquam ab æquo, & iusto deflecteret; ut ita enique ius sum tribueret.

Quartò Quæritur, quid est quod i. Regum 8. dicitur: *Hoc erit im Regis qui imperatorum est nobis: filios vestros tollet, & ponet in curribus suis (hoc est, præficiet) facietque sibi equites, & præcursores quadrigarum suarum: & constituet sibi tribunos, & centuriones, & aratores agrorum suorum, & milites legationum, & fabros armorum, & currum suorum,* vult dicere,